

Niels Krause-Kjær giver et medrivende portræt af, hvordan bondelandet Danmark forsvandt

Niels Krause-Kjær's nye roman, 'Ude for uden', handler om landbrugslandet Danmark, der på et par generationer efter krigen er forvandlet til ukendelighed. Fra at være rygraden i samfundet med stolte hårdtarbejdende selvejerbønder til et udskældt forurenende industrierhverv. Foto: Thomas A

LONE KÜHLMANN

31.08.2025

BØGER // ANMELDELSE – Den tidligere tv-vært Niels Krause-Kjær vender hjem til rødderne i *Ude for uden* – en medrivende hjemstavnsroman om Danmarks landbrug, familier, hemmeligheder og den forandring, der har omdannet landet gennem generationer, mener Lone Kühlmann.

Ude for uden

Forfatter: Niels Krause-Kjær

Forlag: Lindhardt og Ringhof

Udkom d. 27. august 2025.

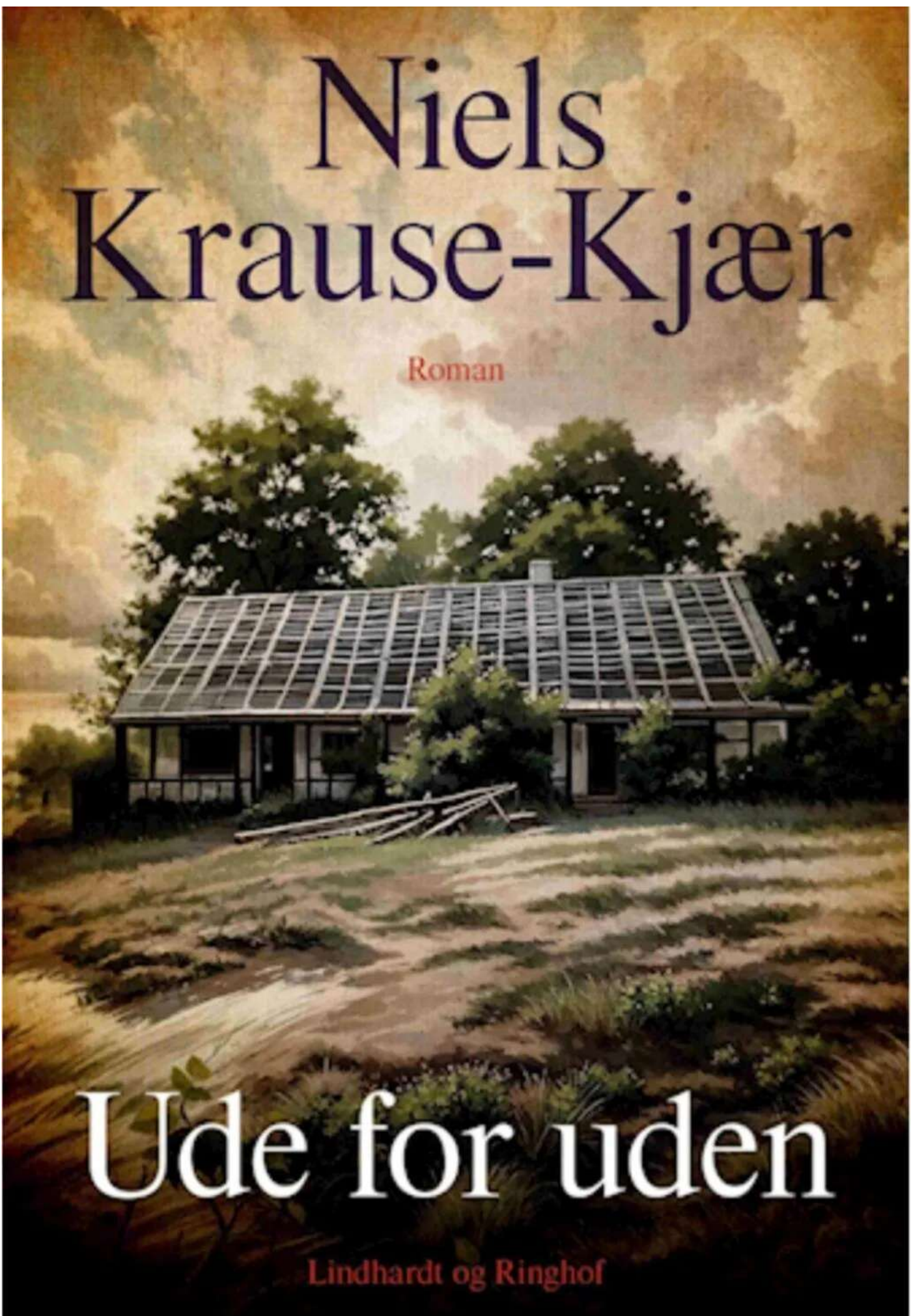
Hvem ville nu have troet, at Niels Krause-Kjær, journalist, tidligere studievært og forfatter til populære politiske thrillers, ville diske op med en hjemstavnsroman? *Ude*

for uden er meget langt fra hans tidligere politiske spændingsromaner om den lidt forsumpede, men renfærdige journalist Ulrik Torp. Men stadig med politik og hemmeligheder som et sideordnet ledemotiv.

Ude for uden handler om landbrugslandet Danmark, der på et par generationer efter krigen er forvandlet til ukendelighed. Fra at være rygraden i samfundet med stolte hårdtarbejdende selvejerbønder til et udskældt forurenende industrierhverv.

Niels Krause-Kjær

Roman

A painting of a dilapidated wooden house with a collapsed roof, surrounded by trees and a path. The house is in the center, with its roof made of a grid of wooden beams, suggesting it has lost its shingles. The walls are dark and weathered. In front of the house is a dirt path leading towards the viewer. The background is filled with lush green trees and a sky with soft, golden light, possibly at dawn or dusk. The overall mood is one of desolation and abandonment.

Ude for uden

Lindhardt og Ringhof

Niels Krause-Kjær har godt fat om sit stof. Researchen er i orden, og man fornemmer også personlige erindringer, der er skåret til, så de passer ind i den historie, han vil fortælle, mener Lone Kühlmann.

Uanset hvor mange Dannebrog der svinges med, er Danmark ikke længere et landbrugsland. Et resultat af det vi kalder ”udviklingen”, men som naturligvis også skyldes politiske beslutninger truffet langt væk fra gårdene.

Niels Krause-Kjær tager fra hovedstolen

Ude for uden er en roman. Men Niels Krause-Kjær lægger ikke skjul på, at den i høj grad bygger på hans eget og hans families liv og historie. Fortællingen starter med, at folketingsmanden Svend kommer hjem til sit jyske barndomshjem, en flere hundrede år gammel bindingsværkgård, der er ved at blive revet ned.

Bogens forside er et billede af forfatterens barndomshjem to dage før, det er endeligt revet ned. Selve bogens titel *Ude for uden* fremstår som et udtryk fra barndommen. Niels Krause-Kjær fandt for nylig i Rigsarkivet den vandrebog, som hans far og farens gamle højskolekammerater brugte til at holde forbindelsen gennem et halvt århundrede, og romanens Svend finder på loftet en gammel vandrebog mellem sin far og hans højskolekammerater.

Krause-Kjær har godt fat om sit stof. Researchen er i orden, og man fornemmer også personlige erindringer, der er skåret til, så de passer ind i den historie, han vil fortælle.

Romanen kører i to hovedspor. Venstremanden Svend, der ankommer til gården i Tesla i vor tid, og hans far Erik, der i 1946 tager toget til Sønderjylland og går de 15 kilometer fra stationen til Rødding Højskole. Erik er opfyldt af den hellige ild. Han har hørt højskoleforstanderen tale på hjemegnen højere oppe i Jylland, og ved med det samme, at han må på højskole og lære mere. Hans generation er for ung til at have været med i modstandsarbejde under besættelsen, men det er dem, der skal være rygraden det stolte landbrugsland Danmark.

Svend til gengæld troede i hele sin barn- og ungdom, at han skulle overtage familiegården, men sådan blev det ikke, af grunde han aldrig har forstået eller forliget sig med. Så han gik ind i erhvervslivet og senere politik. Svends tur hjem er også delvis en flugt fra en shitstorm i pressen, som han ikke rigtigt forstår. Hvad shitstormen handler om, hænger nøje sammen med familiens store hemmelighed og han finder nøglen til den, efterhånden som han dykker ned i sin fars højskolevandrebog.

Han har sin datter Karoline med på turen til barndomshjemmet. Hun har aldrig rigtigt lært hans side af familien at kende, for han blev skilt fra hendes mor, da hun var lille. Han har ikke været en særlig nærværende far, og de er langt fra hinanden. Hun har ikke noget tilovers for landbruget. Og gider ikke at høre på Svends barndomsven Jørgens pralerier. Vennen insisterer på, at de skal komme til middag, selv om de havde planlagt en endagstur. Han har en kæmpe svinefarm, og siger tilfreds, at det er en rigtig god forretning. Ikke kun for ham, men også for Danmark. Karoline kan lektien:

”Du har ukrainere til at fodre dine svin med soja fra Sydamerika, inden de bliver kørt til Polen for at blive fedet op og slagtet, hvorefter du spreder deres gylle ud markerne, så der ikke er flere fisk i søen. Hvordan er det en god forretning for Danmark?”

Niels Krause-Kjær kender livet på landet, både dengang og nu, og han skildrer det med stor loyalitet, mener Lone Kühlmann. Foto: Thomas A

Krause-Kjær kender livet på landet, både dengang og nu, og han skildrer det med stor loyalitet. Både hjælpsomheden og nærheden i det lille samfund, hvor alle ved alt om alle, og de store sociale forskelle, fordømmelsen og ondskabsfuldheden, når nogen falder uden for normerne. For eksempel den unge kvinde, der er ansat hos storbonden, og bliver gravid med en tysk soldat under krigen. Den skamlet gør familien ugleset helt op til Svends tid. Og spiller en væsentlig rolle i romanen.

Det er en nøglescene, da hans far i 1967 tager til 20 årsjubiléum på højskolen. Han kan godt holde ryggen rank blandt kammeraterne, det går ham godt. De er enige om, at det er ulideligt at de må slås med Jens Otto Krag som statsminister, indtil den eneste socialdemokrat fra holdet, som i mellemtiden er blevet folketingsmedlem, gør opmærksom på, at det er Krag, der holder liv i dem. ”For ti år siden svarede statens støtte til landbruget til en halv procent af jeres indkomst. I dag er 30 procent af jeres indkomst statsstøtte.”

“det er en medrivende, bevægende og på mange måder meget
kærlig roman

Og det bliver mere endnu, når de snart kommer i Fællesmarkedet, siger socialdemokraten til de vantro bønder. Deres virkelighed er hårdt og konstant arbejde, og så viser det sig, at de får pengene foræret. Det med Fællesmarkedet, har de kun vage forestillinger om. Men det kommer og ændrer alt.

Krause-Kjær har et skarpt blik for at ændringerne ikke bare sker i stalde og på marker. De finder også vej til stuehuse. Eriks kone Lisbeth vil have kørekort. Erik forstår det overhovedet ikke. Han kan da bare køre hende hen, hvor hun vil. Men hun vil køre selv, og hun vil også have sit eget checkhæfte. Og have job på plejehjemmet.

Man kan sagtens finde svagheder i romanen, hvis man gerne vil. Hvorfor tog Erik ikke kassen med vandrebogen med, da han solgte gården, som Svend troede, at han skulle overtage? Hvorfor står den stadig på loftet? Erik er død for længst, og der har været flere ejere af huset. Groft sagt kunne man sige, at historien er bedre end plottet.

Men det er helt og aldeles ligemeget, for det er en medrivende, bevægende og på mange måder meget kærlig roman. Og lærerig. Uanset om man er vokset op i by eller på land.

[Klik dig videre til mange flere boganmeldelser her.](#)

LONE KÜHLMANN

Lone Kühlmann er journalist og forfatter. Hun har bestredet en række tillidsposter, bl.a. som formand for TV2Danmark 1995-99.

POV Overblik

Støt POV's arbejde som uafhængigt medie og modtag **POV Overblik** samt dagens udvalgte tophistorier alle hverdage, direkte i din postkasse.

- Et kritisk nyhedsoverblik fra ind- og udland
- Indsigt baseret på selvstændig research
- Dagens tophistorier fra POV International
- I din indbakke **alle hverdage** kl. 12.00
- Betal med **MobilePay**

For kun 25 kr. om måneden giver du POV International mulighed for at bringe uafhængig kvalitetsjournalistik.

25 kr./md.

Overblik

TOPHISTORIER

SENESTE

DEBAT

PODCAST

SPONSOREREDE ARTIKLER

ARRANGEMENTER

POV International

HVAD ER POV?

REDAKTION

SKRIBENTERNE

GÆSTESKRIBENTER

SAMARBEJDSPARTNERE

DEBATREGLER

BLIV MEDLEM